

ГЛАВА VIII

ЦАРЬ СИМЕОНЪ

Характерътъ на царь Симеона (888—927). — Войнитѣ на Симеона съ византийцитѣ и неговитѣ кроежи за Цариградъ. — Царската титла и патриархата. — Сръбски и хърватски отношения. — Най-голѣмъ обемъ на българската държава.

Следъ покръстването на князь Михаила-Бориса взаимнитѣ отношения между Византия и България много се измѣнили. Вмѣсто предишнитѣ непрекъснати войни настѣпилъ на Балканския полуостровъ продължителенъ миръ, който билъ времененъ и за дветѣ страни. Императоръ Василий Македонецъ (867—886) въ своето 20-годишно управление, не обезпокоено отъ ни една война съ българитѣ, могълъ да се грижи за заякчаването на своята отпаднала държава, а князь Борисъ работилъ неуморно надъ държавната уредба на своя новопокръстенъ народъ. Единъ съвременникъ, патриархъ Николай Мистикъ, нарича тоя периодъ най-щастливо време въ цѣлата история на взаимнитѣ отношения между тия две съседни държави¹.

Василий умрѣлъ въ 886 год., а Борисъ почти въ сѣщото време се отрекълъ отъ престола. Въ дветѣ държави се възцарили нови повелители — въ България Симеонъ, въ Византия Левъ Философъ.

Симеонъ, третиятъ синъ на Бориса, който въ това време билъ 25-годишенъ момъкъ², никакъ не отстъпвалъ по ученостъ на своитѣ противници, философа Левъ и неговия приемникъ Константинъ Багренородни. Още момче на около 8 години, той билъ изпратенъ да се учи въ Цариградъ и прекаралъ тамъ своята младостъ, както се вижда, въ знаменитата тогава Магнаурска школа, отъ която излѣзълъ нѣкога Константинъ Философъ, славянскиятъ апостолъ. Лиутпрандъ, който пристигналъ въ Цариградъ въ качеството на германски пратеникъ много години следъ смъртъта на Симеона, пише, че Симеонъ още като момче изучавалъ въ Византия съчиненията на Демостена и Аристотеля, та поради това неговитѣ съотечественици го наричали полугръкъ³. Това свидетелство потвърждава сѣщо и патриархъ Николай Мистикъ, който познавалъ лично Симеона. Той пише презъ 923 година на българския царъ: „Зная, че ти всѣкидневно напоявашъ своята душа съ живоносната вода на учението; зная, че и ти любознателно препрочиташъ книгитѣ на древнитѣ“. На друго мѣсто той казва, че Симеонъ се отличавалъ „съ несравнено благородство на душата, съ здравъ разсѣдъкъ, по умъ нѣмалъ равенъ на себе си, мразѣлъ злото, отвращавалъ се отъ несправедливостъта, билъ украсенъ съ всички добродетели“. И животътъ му „малко се различавалъ отъ живота на пустинницитѣ“⁴. Ала тая строгостъ на нравитѣ никакъ не била плодъ на аскетични теории, ами основно условие на голѣма умствена и държавническа дейностъ, чрезъ която, споредъ думитѣ на Мистика, той довелъ българската народностъ „до върха на славата“. Тоя кро-